

LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 30, LT-01104 Vilnius,
tel. (8 5) 266 2984, faks. (8 5) 262 5940, el. p. rastine@tm.lt,
atsisk. sąskaita LT574010051004670211 Luminor Bank AS, banko kodas 40100.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188604955

Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų
ministerijai

2019-04- Nr.
Į 2019-03-25 Nr. (39.2-42)-3-1135

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SKOLŲ IŠIEŠKOJIMO ĮMONIŲ ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIP-1741(2)“ PROJEKTO

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija gavo išvadai gauti pateiktą Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos skolų išieškojimo įmonių įstatymo projekto Nr. XIIP-1741(2)“ projektą (toliau – Projektas). Pagal kompetenciją įvertinę Projektą teikiame pastabas ir pasiūlymus:

1. Vadovaujantis Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų, patvirtintų Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 1R-298, 6.1 papunkčiu siūlytina Projekte neteikti teisės aktų pavadinimų trumpinių, pavyzdžiui, Projekto 1, 4, 7 punktai.

2. Projekto 2 punkte nurodoma, kad „Įstatymo projekte nėra aiškiai identifikuoti ir apibrėžti ūkio subjektai“. Manytina, kad toks teiginys nėra visiškai tikslus, nes Įstatymo projekto 2 straipsnio 5 dalyje yra apibrėžiama *skolų išieškojimo įmonė*. Siūlytina Projekto 2 punktą formuluoti nurodant, kad nepaisant skolų išieškojimo įmonės sąvokos apibrėžties, lieka neaiškus subjektų ratas, kuriems būtų taikomas Lietuvos Respublikos skolų išieškojimo įmonių įstatymo projekto Nr. XIIP-1741(2) (toliau – Įstatymo projektas) siūlomas reguliavimas.

3. Projekto 2 punkto trečioje pastraipoje yra iš esmės dubliuojamas Projekto 1 punkto pastabos turinys, kuriuo kritikuojamas licencijavimo įtvirtinimo tikslingumas. Siūlytina šios nuostatos atsisakyti arba, esant poreikiui, dėstyti 1 punkte.

4. Atsižvelgiant į Konstitucinio Teismo jurisprudenciją, nurodančią kad „teisės norma, kuria valstybė prisiima atitinkamą įsipareigojimą, <...> turi būti paremta materialiniais ir finansiniais ištekliais“ (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 1996 m. lapkričio 12 d. nutarimas ir kt.), priežiūros institucijos naujoms funkcijoms vykdyti turi būti suplanuoti ir paskirti atitinkami ištekliai, o lydimajame medžiagoje tokios informacijos nėra nurodyta. Pažymėtina, kad reikiami finansiniai ištekliai turi būti numatyti valstybės biudžete, todėl Įstatymo projekto įsigaliojimas turėtų būti atidėtas. Be to, nustatant Įstatymo projekto įsigaliojimo datą taip pat turėtų būti vadovaujamasi Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 20 straipsnio 4 dalimi. Siūlytina šiais aspektais papildyti Projekto 7 punktą.

Teisingumo ministras

Elvinas Jankevičius

LIETUVOS RESPUBLIKOS VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Šventaragio g. 2, LT-01510 Vilnius,
tel.: (8 5) 271 7154 / 271 7178, faks. (8 5) 271 8551, el. p. bendrasisd@vrm.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188601464

Lietuvos Respublikos ekonomikos ir
inovacijų ministerijai

Nr.
Į 2019-03-25 Nr. (39.2-42)-3-1135

DĖL VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTO

Pagal kompetenciją išnagrinėję Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos skolų išieškojimo įmonių įstatymo projekto Nr. XIIIIP-1741(2)“ projektą (toliau – Nutarimo projektas), informuojame, kad siūlome papildyti Nutarimo projektą šiomis nuostatomis dėl Lietuvos Respublikos skolų išieškojimo įmonių įstatymo projekto Nr. XIIIIP-1741(2) (toliau – Įstatymo projektas) patobulinimo:

1. Įstatymo projekto 1 straipsnyje numatyta Lietuvos Respublikos skolų išieškojimo įmonių įstatymo paskirtis – nustatyti skolų išieškojimo veiklos licencijos suteikimo, sustabdymo ir panaikinimo *tvarką*, skolų išieškojimo įmonių savivaldos sistemą, skolų išieškojimo įmonių teises, pareigas ir atsakomybę atliekant skolų išieškojimo veiksmus.

Atsižvelgdami į tai, kad Įstatymo projekte minimos skolų išieškojimo licencijavimo taisyklės, kuriose ir bus nustatyta skolų išieškojimo licencijavimo tvarka, siūlytume papildyti Nutarimo projektą nuostatomis, kad Įstatymo projekto 1 straipsnyje vietoj žodžio „tvarką“ būtų įrašytas žodis „pagrindus“.

2. Įstatymo projekto 3 straipsnio 2 dalies 5 punkte numatytas vienas iš įstatymo netaikymo atvejų – *kitais teisės aktuose numatytais atvejais*.

Siekdami teisinio aiškumo, siūlytume papildyti Nutarimo projektą nuostatomis dėl pasiūlymo nustatyti Įstatymo projekte baigtinį įstatymo netaikymo atvejų sąrašą, o ne duoti nuorodą į kitus teisės aktus.

3. Įstatymo projekto 4 straipsnio 4 dalyje numatyta, kad skolų išieškojimo licencijos išdavimo, sustabdymo ir panaikinimo tvarką bei sąlygas reglamentuoja šis įstatymas ir skolų išieškojimo veiklos licencijavimo taisyklės, kurias rengia Lietuvos kreditų valdymo įmonių rūmai ir *tvirtina priežiūros institucija*.

Taigi, pagal siūlomą įtvirtinti teisinį reguliavimą priežiūros institucija tvirtins priežiūros tvarką ir pati ją įgyvendins. Manytume, kad tokia praktika nėra tinkama ir siūlytume papildyti Nutarimo projektą nuostatomis dėl pasiūlymo jos atsisakyti.

4. Įstatymo projekto 7 straipsnio 1 dalies 8 punkte numatyta, kad stojamojo mokesčio ir kasmetinio mokesčio dydžius *nustato* Lietuvos kreditų valdymo įmonių valdyba ir *tvirtina* priežiūros institucija.

Siūlytume papildyti Nutarimo projektą nuostatomis, kad Įstatymo projektu būtų nustatytas teisinis reguliavimas, kad Lietuvos kreditų valdymo įmonių valdyba teikia pasiūlymus dėl stojamojo ir kasmetinio mokesčių dydžių, o priežiūros institucija minėtus mokesčius tvirtina.

5. Įstatymo projekto 8 straipsnyje numatytas skolos išieškojimo veiklos licencijos išdavimo ir įrašymo į viešą sąrašą procesas nepakankamai aiškiai ir nuosekliai išdėstytas. Minėto straipsnio 4 dalyje numatyta, kad priežiūros institucija ne vėliau kaip per 15 (penkiolika) kalendorinių dienų išduoda arba atsisako išduoti skolų išieškojimo veiklos licenciją ir apie priimtą sprendimą raštu praneša pareiškėjui ne vėliau kaip per 5 (penkias) darbo dienas nuo sprendimo priėmimo. To paties straipsnio 5 dalyje numatyta, kad jeigu priežiūros institucija priima sprendimą išduoti skolų išieškojimo veiklos licenciją, skolų išieškojimo įmonė įrašoma į viešą skolų išieškojimo įmonių sąrašą, kurį Lietuvos kreditų valdymo įmonių rūmai skelbia Lietuvos kreditų valdymo įmonių rūmų interneto svetainėje, tačiau nenurodyta, kaip informacija apie išduotą skolų išieškojimo veiklos licenciją pasiekia Lietuvos kreditų valdymo įmonių rūmus.

Atsižvelgdami į tai, siūlytume papildyti Nutarimo projektą nuostatomis dėl Įstatymo projekto 8 straipsnio 4 dalies papildymo, nurodant, kad priežiūros institucija apie priimtą sprendimą išduoti skolų išieškojimo veiklos licenciją informuoja ne tik pareiškėją, bet ir Lietuvos kreditų valdymo įmonių rūmus.

6. Įstatymo projekto 8 straipsnio 6 dalies 4 punkte nurodoma, kad skolų išieškojimo veiklos licenciją atsisakoma išduoti *kitais šiame įstatyme nustatytais pagrindais*.

Siekdami teisinio aiškumo, siūlytume papildyti Nutarimo projektą nuostatomis dėl baigtinio atsisakymo išduoti skolų išieškojimo veiklos licenciją pagrindų sąrašo nustatymo Įstatymo projekte.

7. Siūlytume papildyti Nutarimo projektą nuostatomis dėl pasiūlymo Įstatymo projekto 8 straipsnio 7 dalyje nurodyti subjektą, kuris informuoja skolų išieškojimo įmonę apie priimtą sprendimą atsisakyti išduoti skolų išieškojimo veiklos licenciją.

8. Įstatymo projekto 9 straipsnio 2 dalies 2 punkte nurodyta, kad priežiūros institucija Lietuvos kreditų valdymo įmonių rūmų valdymo teikimu arba savo iniciatyva turi teisę sustabdyti skolų išieškojimo įmonės veiklos licencijos galiojimą, kai *nepateikiama informacija, duomenys ir (ar) dokumentai, atsisakoma pateikti informaciją, duomenis ir (arba) dokumentus, pateikta informacija, duomenys ir (arba) dokumentai yra neteisingi*.

Siekdami teisinio aiškumo, siūlytume papildyti Nutarimo projektą nuostatomis dėl pasiūlymo Įstatymo projekte tiksliai nurodyti, apie kokius dokumentus, duomenis ir informaciją yra kalbama.

Atitinkama pastaba taikytina ir to paties straipsnio 4 dalies 2 punktui. Be to, manytina, kad minėtame punkte numatyti pagrindai nėra pakankami skolų išieškojimo įmonės licencijai panaikinti.

9. Įstatymo projekto 9 straipsnio 4 dalies 7 punkte nustatyta, kad skolų išieškojimo įmonės veiklos licencija panaikinama *kitais šiame įstatyme ir skolų išieškojimo veiklos licencijavimo taisyklėse numatytais pagrindais*.

Manytume, kad skolų išieškojimo įmonės veiklos licencijos panaikinimo pagrindų baigtinis sąrašas turėtų būti numatytas įstatymo 9 straipsnio 4 dalyje, o ne kituose įstatymo straipsniuose ar skolų išieškojimo veiklos licencijavimo taisyklėse.

Atsižvelgdami į tai, siūlytume papildyti Nutarimo projektą nuostatomis dėl pasiūlymo patikslinti Įstatymo projekto 9 straipsnio 4 dalį.

10. Siūlytume papildyti Nutarimo projektą nuostatomis dėl pasiūlymo Įstatymo projekto 9 straipsnio 8 dalyje nurodyti, kokiam teismui gali būti apskūstas sprendimas dėl licencijos sustabdymo ar panaikinimo.

11. Siūlytume papildyti Nutarimo projektą nuostatomis dėl pasiūlymo Įstatymo projekto 10 straipsnyje nurodyti, kad Lietuvos kreditų valdymo įmonių rūmai yra asociacija.

12. Įstatymo projekto 11 straipsnyje kai kurios išvardytos Lietuvos kreditų valdymo įmonių rūmų funkcijos (Lietuvos kreditų valdymo įmonių rūmų įstatų, Lietuvos kreditų valdymo įmonių rūmų valdybos darbo reglamento rengimas ir tvirtinimas) nelaikytinos esminėmis, Lietuvos kreditų valdymo įmonių rūmų paskirtį atspindinčiomis funkcijomis, o priskirtinos prie darbo organizavimo funkcijų.

Atsižvelgdami į tai, siūlytume papildyti Nutarimo projektą nuostatomis dėl pasiūlymo peržiūrėti ir papildyti Įstatymo projekto 11 straipsnį esminėmis, Lietuvos kreditų valdymo įmonių rūmų paskirtį atspindinčiomis funkcijomis (pvz., rengia skolų išieškojimo veiklos licencijavimo taisyklių projektą, tvarko viešą skolų išieškojimo įmonių sąrašą, teikia priežiūros institucijai pasiūlymus dėl skolų išieškojimo įmonės veiklos licencijos galiojimo sustabdymo ar panaikinimo), o su darbo organizavimu susijusias funkcijas, nurodytas Įstatymo projekto 11 straipsnio 1 dalies 1 ir 5 punktuose, išbraukti.

Taip pat siūlytume papildyti Nutarimo projektą nuostatomis dėl pasiūlymo išbraukti Įstatymo projekto 11 straipsnio 1 dalies 2, 3 punktuose žodžius „rengia ir“ kaip perteklinius, o to paties straipsnio 1 dalies 4 punkte numatytą funkciją išdėstyti kaip konkrečią, aiškų, išmatuojamą rezultatą turinčią veiklą (teikia pasiūlymus priežiūros institucijai dėl skolų išieškojimo įmonių profesinės veiklos gerinimo ar pan.).

13. Įstatymo projekto 13 straipsnio 2 dalies 3 punkte numatyta, kad viena iš Lietuvos kreditų valdymo įmonių rūmų narių teisių yra *teisė naudotis Lietuvos kreditų valdymo įmonių rūmų teikiamomis paslaugomis*, nors Įstatymo projekto 13 straipsnyje, kur dėstomos Lietuvos kreditų valdymo įmonių rūmų funkcijos, apie jokiais paslaugas nėra užsiminta. Siūlytume papildyti Nutarimo projektą nuostatomis dėl šių Įstatymo projekto nuostatų tikslinimo.

14. Įstatymo projekto 14 straipsnio 4 dalyje išvardytos Visuotinio Lietuvos kreditų valdymo įmonių rūmų narių susirinkimo teisės, įvertinus jų pobūdį, laikytinos funkcijomis. Be to, minėto straipsnio 4 dalies 1, 2, 3, 4 punktuose išvardintos teisės dubliuoja įstatymo projekto 11 straipsnio, nurodančio Lietuvos kreditų valdymo įmonių rūmų funkcijas, 1 dalies 1, 2, 3 ir 5 punktuose nurodytas funkcijas.

Atsižvelgdami į tai, siūlytume papildyti Nutarimo projektą nuostatomis dėl pasiūlymo Įstatymo projekto 14 straipsnio 4 dalyje vietoje žodžio „teisės“ įrašyti žodį „funkcijos“, taip pat minėto straipsnio nuostatas suderinti su Įstatymo projekto 11 straipsnio nuostatomis.

15. Įstatymo projekto 19 straipsnio pavadinimas „Informavimo apie skolą forma ir turinys“ neatitinka minėto straipsnio turinio, nes jame numatomas tik informavimo apie skolą turinys, bet ne forma. Siūlytume papildyti Nutarimo projektą nuostatomis dėl šių Įstatymo projekto nuostatų tikslinimo.

16. Įstatymo projekto 23 straipsnio a dalies 3 punkte nurodyta, kad Lietuvos kreditų valdymo įmonių rūmų valdyba atlieka *asmenų* veiklos patikrinimus, jeigu pagrįstai įtaria, kad jie

pažeidžia šį įstatymą, jo pagrindu priimtus teisės aktus, profesinės etikos reikalavimus ir (arba) etikos kodeksą.

Siekdami teisinio aiškumo, siūlytume papildyti Nutarimo projektą nuostatomis dėl pasiūlymo patikslinti, apie kokius asmenis minėtame punkte yra kalbama.

17. Įstatymo projekto 29 straipsnio a dalies 5 punkte nurodyta, kad viena iš nuobaudų už šio įstatymo, profesinės veiklos ir (arba) etikos kodekso pažeidimus yra *netaikyti poveikio priemonių, kai nenustatomas pažeidimas*.

Manytume, kad poveikio priemonių netaikymas nelaikytinas nuobauda ir siūlytume papildyti Nutarimo projektą nuostatomis dėl pasiūlymo patikslinti šį Įstatymo projekto straipsnį.

18. Informatikos ir ryšių departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos yra Įtariamųjų, kaltinamųjų ir nuteistųjų registro, kuriame tvarkomi Įstatymo projektas 5 straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodyti duomenys, valdytojas. Siekdami teisinio aiškumo, siūlome papildyti Nutarimo projektą nuostatomis dėl paminėto Įstatymo projekto punkto patikslinimo ir nusikalstamų veikų nurodymo jame pagal Lietuvos Respublikos baudžiamąjį kodeksą (toliau – BK).

19. Atkreipiame dėmesį, kad, vadovaujantis BK 97 straipsnio 1 dalimi, turinčiais teistumą laikomi tik už nusikaltimo padarymą nuteisti asmenys ir ši nuostata netaikoma asmenims, padariusiems baudžiamąjį nusižengimą. Siūlome papildyti Nutarimo projektą nuostatomis dėl Įstatymo projekto 5 straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktų patikslinimo ir nesieti nuostatų dėl baudžiamojo nusižengimo padarymo su teistumo išnykimu.

20. Pažymėtina, kad, vadovaudamasis BK 97 straipsnio 7 dalimi, teismas nuteistojo prašymu gali teistumą panaikinti, todėl siūlytume papildyti Nutarimo projektą nuostatomis dėl Įstatymo projekto 5 straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktų formuluočių dėl teistumo išnykimo patikslinimo ir pasiūlyti jas išdėstyti taip: „jeigu jo teistumas nėra išnykęs **ar panaikintas**“.

21. Įstatymo projekto 5 straipsnio 1 dalies 2 punkte nurodomos nuostatos, susijusios su juridinio asmens teistumu. Pažymėtina, kad BK 97 straipsnio nuostatos netaikomos juridiniams asmenims, todėl siūlytume papildyti Nutarimo projektą nuostatomis dėl pasiūlymo patikslinti minėtas Įstatymo projekto nuostatas, jų nesiejant su juridinio asmens teistumo išnykimu.

22. Įstatymo projekto 21 straipsnio a dalies 1 punkte siūloma nustatyti skolų išieškojimo įmonės teisę gauti informaciją iš institucijų ir registrų, tačiau, vertinant minėto punkto formuluotę, darytina išvada, kad nurodytas institucijų ir registrų sąrašas nėra baigtinis ir neaišku, kokią „*kitą informaciją*“ tikimasi gauti iš institucijų ir registrų. Vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 6 punkte įtvirtintu aiškumo teisėkūroje principu, kuris reiškia, kad teisinis reguliavimas, be kita ko, turi būti tikslus, aiškus ir nedviprasmiškas, ir siekdami išvengti perteklinio asmens duomenų naudojimo, siūlome papildyti Nutarimo projektą nuostatomis dėl pasiūlymo patikslinti paminėtą Įstatymo projekto punktą, nurodant konkretų asmens duomenų, teiktinų skolų išieškojimo įmonei iš institucijų ir registrų, apimtį, ir nurodyti baigtinį institucijų ir registrų sąrašą.

23. Įstatymo projekto 23 straipsnio a dalies 4 punkte taip pat siūloma nustatyti Lietuvos kreditų valdymo įmonių rūmų valdybos teisę gauti iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, *registrų ar informacinių sistemų*, skolų išieškojimo įmonių, kitų fizinių ir juridinių asmenų, kitų organizacijų ir jų padalinių priežiūrai atlikti reikalingą informaciją, duomenis, dokumentus, jų kopijas, *kitą informaciją, duomenis, dokumentus ir jų kopijas*.

Siūlytume papildyti Nutarimo projektą nuostatomis dėl pasiūlymo patikslinti paminėtą Įstatymo projekto punktą, nurodant konkretų asmens duomenų, teiktinų Lietuvos kreditų valdymo įmonių rūmų valdybai iš institucijų ir registrų, apimtį, ir nurodyti baigtinį institucijų ir registrų sąrašą.

24. Siūlome papildyti Nutarimo projektą nuostatomis dėl pasiūlymo patikslinti Įstatymo projekto 21, 23, 27, 28 ir 29 straipsnius, vadovaujantis Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų, patvirtintų Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 1R-298 „Dėl Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų patvirtinimo“, 35.4 ir 35.5 papunkčių reikalavimais.

25. Įstatymo projekto 30 straipsnio 2 dalies antru sakiniu siūloma nustatyti, kad: „Tais atvejais, kai *sunku ar neįmanoma* nustatyti juridinio asmens praėjusių metų bendrųjų metinių veiklos pajamų, garbės teismas turi teisę skirti juridiniam asmeniui baudą nuo 3 000 eurų iki 7 000 eurų.“ Atkreiptinas dėmesys į tai, kad sąvoka „*sunku nustatyti*“ yra visiškai neapibrėžta, todėl siūlytume papildyti Nutarimo projektą pasiūlymu patikslinti minėtas Įstatymo projekto nuostatas. Pažymėtina, kad jeigu visiškai ar iš dalies *neįmanoma* nustatyti juridinio asmens praėjusių metų bendrųjų metinių veiklos pajamų, kyla klausimas, ar tinkamai tvarkoma juridinio asmens buhalterinė apskaita, t. y. ar nėra BK 222 straipsnyje „Apgaulingas apskaitos tvarkymas“ arba BK 223 straipsnyje „Aplaidus apskaitos tvarkymas“ numatytų nusikalstamų veikų požymių.

Vidaus reikalų viceministras

Česlovas Mulma

Andrius Šaparnis, tel. (8 5) 271 7269, el. p. andrius.saparnis@vrm.lt
Virginijus Vaškelis, tel. (8 5) 271 8274, el. p. virginijus.vaskelis@vrm.lt
Alvija Vitkauskienė, tel. (8 5) 271 8747, el. p. alvija.vitkauskiene@vrm.lt
Nelė Zuj, tel. (8 5) 271 7100, el. p. nele.zuj@vrm.lt
Liubovė Dručiūnienė, tel. (8 5) 271 7196, el. p. liubove.druciuniene@vrm.lt
Kęstutis Diršė, tel. (8 5) 271 7421, el. p. kestutis.dirse@fntt.lt

LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTERIJA

Lietuvos Respublikos ekonomikos ir
inovacijų ministerijai

I 2019-03-06 Nr. (39.2-42)-3-885
I 2019-03-25 Nr. (39.2-42)-3-1135

DĖL VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTO

Lietuvos Respublikos finansų ministerija, išnagrinėjusi Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijos 2019 m. kovo 25 d. raštu pateiktą derinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos skolų išieškojimo įmonių įstatymo projekto Nr. XIIIP-1741(2)“ projektą (toliau – nutarimo projektas), pagal kompetenciją teikia siūlymus dėl nutarimo projekto pildymo, atsižvelgiant į toliau teikiamas pastabas ir pasiūlymus Lietuvos Respublikos skolų išieškojimo įmonių įstatymo projektui Nr. XIIIP-1741(2) (toliau – įstatymo projektas):

Dėl skolų išieškojimo įmonių veiklos reglamentavimo

Praktikoje žinomi keli skolų išieškojimą ne teismo tvarka vykdančių įmonių veiklos modeliai. Kreditoriai skolai iš skolininkų išieškoti ir (ar) administruoti pasitelkia trečiąsias šalis (skolų išieškojimo įmones) su skolų išieškojimo ne teisme veikla užsiimančiomis įmonėmis sudarydami sutartis dėl skolų administravimo ir (ar) skolų išieškojimo. Tokiu atveju skolų išieškojimo įmonė santykiuose su skolininkais veikia kreditoriaus vardu (skolininko kreditorius nesikeičia). Pvz., Lietuvos Respublikos vartojimo kredito ir Lietuvos Respublikos su nekilnojamoju turtu susijusio kredito įstatymai nedraudžia kreditoriui (kredito davėjui) skolininko skolai administruoti ar išieškoti pasitelkti trečiąsias šalis (skolų išieškojimo įmones), tačiau kreditorius tokiu atveju išlieka galutinai atsakingas už pasitelktos trečiosios šalies (skolų išieškojimo įmonės) veiksmus. Kitas galimas veiklos modelis, kai kreditoriai, kuriems skolininkas skolingas, perleidžia reikalavimo teisę į skolą tretiesiems asmenims (skolų išieškojimo įmonėms), t.y. sudaroma atlygintinė reikalavimo teisių perleidimo sutartis. Tokiu atveju skolų išieškojimo įmonė tampa skolininko naujuoju kreditoriumi perimdama visas pirminio kreditoriaus teises ir pareigas. Tačiau būtina atkreipti dėmesį, kad Lietuvos Respublikos vartojimo kredito ir Lietuvos Respublikos su nekilnojamoju turtu susijusio kredito įstatymuose numatytas imperatyvus reikalavimas, kad teisės ir pareigos pagal galiojančias kredito sutartis gali būti perleistos tik į viešąjį kredito davėjų sąrašą Lietuvos banko įrašytam asmeniui – kredito davėjui. Atsižvelgiant į minėtus veiklos modelius, įstatymo projekte reikėtų atitinkamai reglamentuoti trečiųjų šalių (skolų išieškojimo įmonių) teisinius santykius tiek su kreditoriais, kurie perleidžia skolą ar skolos administravimui/išieškojimui pasitelkia trečiąsias šalis (skolų išieškojimo įmones), tiek su skolininkais bei numatyti skolos perleidimo mechanizmą ir reikalavimus skolą perleidžiančiam kreditoriui.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, siūlytina nutarimo projekto 3 punktą papildyti tuo aspektu, kad įstatymo projekte reikėtų reglamentuoti skolų išieškojimo įmonių teisinius santykius

Išvada_EIMIN_P.docx

ties su kreditoriais, kurie perleidžia skolą ar skolos administravimui/išieškojimui pasitelkia skolų išieškojimo įmones, tiek su skolininkais bei numatyti skolos perleidimo mechanizmą ir reikalavimus skolą perleidžiančiam kreditoriui, atsižvelgiant galimus skolų išieškojimą ne teismo tvarka vykdančių įmonių veiklos modelius.

Dėl skolų išieškojimo įmonių civilinės atsakomybės draudimo

Aiškinamajame rašte nėra atskleista, dėl kokių priežasčių ir kokių tikslu nustatomas reikalavimas turėti civilinės atsakomybės draudimą, todėl negalima įvertinti ar toks reikalavimas yra pagrįstas. Taip pat, atsižvelgiant į įstatymo projekto siekiamus tikslus, manytina, kad tikslesnis būtų reikalavimas apdrausti ne verslo, o profesinę civilinę atsakomybę. Atsižvelgiant į tai, kad dėl civilinės atsakomybės draudimo pasisakoma nutarimo projekto 3 punkto antroje pastraipoje, siūlytume atitinkamai nutarimo projekto minėtą punktą papildyti išdėstytais pastebėjimais.

Dėl įstatymo projekto taikymo srities

Atsižvelgiant į tai, kad įstatymo projektu nustatomas ūkinės veiklos apribojimas, prieš pradėdant vykdyti skolų išieškojimo ne teismo tvarka veiklą gauti tokios veiklos licenciją, taip pat nustatomi veiklai keliami reikalavimai, būtina aiškiau apibrėžti skolų išieškojimo veiklos sąvoką, taip pat apibrėžti, kas įstatyme laikoma skolų administravimo veikla ir kita pagalba kreditoriams išieškant skolas, nes iš projekto nuostatų turi būti vienareikšmiškai aišku, kokiai veiklai vykdyti įstatymas reikalauja gauti licenciją ir atitikti veiklai keliamus reikalavimus.

Įstatymo projekto 3 straipsnio 2 dalyje įtvirtinama, kokiems subjektams įstatymas netaikomas. Tačiau aiškinamajame rašte nėra pagrįsta, kodėl į minėtą išimtį patenkančioms subjektams įstatymas visa apimtimi neturėtų būti taikomas, ypač nuostatos susijusios su skolininko teisių apsauga, o ne tik, pavyzdžiui, jame nustatyta pareiga gauti skolų išieškojimo įmonės veiklos licenciją.

Taip pat svarstyтина, ar įstatymo projekto nereikėtų tikslinti tuo aspektu, kad jeigu juridinis asmuo realizuoja savo, kaip kreditoriaus, teises ir pats atlieka išieškojimo ne teismo tvarka veiksmus ir (ar) administruoja skolą, ir tokia veikla yra tik papildoma veikla greta vykdomos pagrindinės veiklos, jam nebūtų taikomas įstatymas, išskyrus su vartotojų teisių apsauga susijusios nuostatos.

Be to, atsižvelgiant į tai, kad pagal finansų rinką reglamentuojančius teisės aktus jos dalyviams keliami daug griežtesni licencijavimo ir veiklos reikalavimai palyginti su įstatymo projekte skolų išieškojimo įmonėms siūlomais nustatyti reikalavimais, siūlytume įstatymo projektą papildyti išimtimi, kad finansų rinkos dalyviams, nurodytiems Lietuvos banko įstatymo 42 straipsnio 1 dalyje, netaikomi įstatymo projekte numatyti skolų išieškojimo įmonių licencijavimo ir veiklos reikalavimai, o tik su vartotojų apsauga susijusios nuostatos. Priešingu atveju, tokių reikalavimų taikymas finansų rinkos dalyviams būtų neproporcingas, perteklinis ir administracinę našą didinantis.

Dėl skolininko sąvokos

Aiškinamajame rašte nurodyta, kad įstatymo projektu siekiama sureguliuoti skolų išieškojimo įmonių veiklą, užtikrinti vartotojų ir verslo subjektų teisių apsaugą bei sumažinti dėl skolinių įsipareigojimų nevykdymo atsirandančias neigiamas socialines pasekmes. Įstatymo projekto 2 straipsnio 4 dalyje skolininkas apibrėžtas kaip fizinis ar juridinis asmuo, kuris pagal sutartį ar teisės aktus turi pradelstą mokėjimo įsipareigojimą kreditoriui. Tačiau aiškinamajame rašte nėra atskleista (pagrįsta), kodėl juridiniams asmenims (verslui) įstatymo projektu siekiama suteikti tokią pat teisinę apsaugą kaip ir fiziniams asmenims (vartotojams) skolininkams. Vykdančios skolų išieškojimo ne teismo tvarka veiklą skolininkai vartotojai teisine ir finansine prasme yra labiau pažeidžiami lyginant su skolų išieškojimo įmonėmis. Tuo tarpu verslo skolininkai tikėtina turi daugiau galimybių patys apginti savo teises. Pastebėtina, kad pvz., Europos Sąjungos antriniuose teisės aktuose (direktyvose), reglamentuojančiuose finansinių paslaugų teikimą, paprastai leidžiama vartotojo sąvoką išplėsti į ją įtraukiant smulkaus bei vidutinio verslo subjektus, kadangi pastarieji, kaip ir vartotojai, paprastai neturi didesnės derybinės galios santykiuose su

finansinių paslaugų teikėjais (kreditoriais) ir daugelį susitarimų sudaro prisijungimo būdu. Atsižvelgiant į tai, jeigu būtų nuspręsta skolininko sąvokoje palikti verslo subjektus, svarstyтина, ar nereikėtų apsiriboti tik smulkiomis ir vidutinėmis įmonėmis.

Dėl didesnės vartotojų teisių apsaugos užtikrinimo ir papildomų garantijų nustatymo

Siekiant didesnės vartotojų apsaugos, įstatymo projekte reikėtų ne tik detaliau reglamentuoti skolų išieškojimo ne teismo tvarka veiklą, bet ir, remiantis kitose Europos Sąjungos šalyse galiojančiu skolas išieškančių ne teismo tvarka įmonių veiklos reglamentavimo ir teismų praktikos patirtimi, nustatyti skolų išieškojimo ne teisme procedūros minimalius reikalavimus, kaip pavyzdžiui, nustatyti skolų išieškojimo ne teisme veiksmų maksimalią trukmę, išlaidų atlyginimo principus ir (ar) dydžius (kriterijus) ir ribojimus, taip pat numatyti papildomas vartotojų teises užtikrinančias garantijas, kaip antai, vartotojo teisę į teisingą ir išsamią informaciją skolų išieškojimo ne teismo tvarka procese apie išieškomą skolą ir išlaidas, kurių prašoma atlyginti, informacijos teikimo tvarką, teisę pareikšti pagrįstus prieštaravimus dėl skolos buvimo, jos sumos ir mokėjimo termino per įstatyme nustatytą terminą, kreditoriaus pareigą išnagrinėti tokį skolininko prašymą, skolininko bendradarbiavimo pareigą, skolininko prieštaravimo pareiškimui laikotarpiu draudimą vykdyti skolų išieškojimo ne teisme veiksmus ir t.t. Taip pat įstatymo projekte reikėtų įtvirtinti principą, kad skolininkai turi (išlaiko) visas teises ir pareigas, nustatytas sutartyje, iš kurios kilo reikalavimas sumokėti skolą, ir vartotojų teisių apsaugą bei atitinkamus vartojimo teisinius santykius reglamentuojančiuose įstatymuose, neatsižvelgiant į tai, kad reikalavimo teisės į skolą perleistos trečiajam asmeniui (skolų išieškojimo įmonei) ar skolos administravimui/šieškojimui pasitelktas trečiasis asmuo (skolų išieškojimo įmonė), o trečiasis asmuo (skolų išieškojimo įmonė) atitinkamai privalo laikytis tiek sutartyje, tiek ir minėtuose teisės aktuose kreditoriui nustatytų reikalavimų. Atsižvelgiant į tai, kad nutarimo projekto 3 punkto antroje pastraipoje taip pat pasisakoma vartotojų teisių apsaugos aspektu, siūlytume nutarimo projektą papildyti aukščiau išdėstytais pastebėjimais.

Dėl netesybų reglamentavimo

Abejotina, ar įstatymo projekto 19 straipsnio 4 dalyje numatytas netesybų reglamentavimas turėtų būti šio įstatymo projekto reguliavimo dalyku. Netesybas reglamentuoja Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas. Vadovaujantis Civilinio kodekso 6.71 straipsnio 1 dalimi, netesybos gali būti nustatytos įstatymų, sutarties ir teismo. Tačiau specialiuosiuose įstatymuose gali būti nustatyti kiti, negu Civiliniame kodekse įtvirtinti netesybų mokėjimo pagrindai ir maksimalūs jų dydžiai. Atsižvelgiant į tai, kad sutartyje tarp kreditoriaus ir skolininko bei specialiuose įstatymuose, reglamentuojančiuose netesybų maksimalų dydį ir mokėjimo pagrindus, gali būti nustatomas kitoks netesybų dydis, lieka neaiškus, sutarčių ir kitų įstatymų santykis su įstatymo projekto 19 straipsnio 4 dalies nuostatomis, ribojančiomis netesybų dydį iki 0,05 proc. Pažymėtina, kad, pavyzdžiui, Su nekilnojamuoju turtu susijusio kredito įstatymo 16 straipsnio 6 dalyje (2019 m. gegužės 1 d. įsigaliosianti redakcija) numatytas diferencijuotas netesybų reglamentavimas kredito gavėjui nevykdant finansinių įsipareigojimų pagal kredito sutartį, t.y. iki sutarties nutraukimo taikomos nedidesnės kaip 0,05 procento pradelstos sumokėti sumos už kiekvieną pradelstą dieną, o nutraukus kredito sutartį arba pareikalavus grąžinti visą kreditą nepasibaigus kredito sutarties galiojimo laikotarpiui nenutraukiant kredito sutarties – nedidesnės kaip 0,015 procento pradelstos sumokėti sumos už kiekvieną pradelstą dieną. Taigi įstatymo projekto 19 straipsnio 4 dalies reglamentavimu būtų pabloginama vartotojų, sudariusių su nekilnojamuoju turtu susijusio kredito sutartis, teisinė padėtis, jeigu skola, kylančiai iš tokios sutarties, administruoti/šieškoti būtų pasitelkiamas trečiasis asmuo (skolų išieškojimo įmonė), ar skola būtų parduodama trečiajam asmeniui (skolų išieškojimo įmonei). Todėl jeigu visgi būtų nuspręsta palikti netesybų reglamentavimą įstatymo projekte, sprendžiant įstatymo projekto ir kitų įstatymų bei sutarčių koliziją reikėtų projekto 19 straipsnio 4 dalį patikslinti taip, kad šios dalies nuostata taikoma, jei sutartyje ar kituose įstatymuose skolininkui (vartotojui) nenustatytas palankesnis netesybų reguliavimas (pvz., mažesnis netesybų dydis ir (ar) trumpesnė jų skaičiavimo trukmė ir pan.).

Papildomai pastebėtina, kad iš įstatymo projekto 19 straipsnio 4 dalies formuluotės nėra aišku, kas šio įstatymo tikslais laikoma „pavėluotu skolininko įsipareigojimų vykdymu“, t.y. ar kalbama apie naują susitarimą dėl skolos sumokėjimo, sudarytą tarp skolininko ir skolų išieškojimo įmonės, skolų išieškojimo ne teismo tvarka procedūros metu, ar apie pavėluotą įsipareigojimų, kylančių iš sutarties, iš kurios kilo reikalavimas grąžinti skolą, vykdymą. Antruoju atveju nustačius tokią taisyklę būtų įsiterpiama į jau susiklosčiusius sutartinius santykius ar kituose įstatymuose nustatytą reglamentavimą, modifikuojant esamus teisinius santykius, o tokiu reglamentavimu būtų paneigiamas teisinės valstybės, teisėtų lūkesčių ir teisinio tikrumo bei sutarčių laisvės principai. Be to, neaišku, kodėl toks reglamentavimas būtų taikomas tik tais atvejais, jei skolai administruoti/isieškoti ne teismo tvarka būtų pasitelktas trečiasis asmuo (skolų išieškojimo įmonė) ar reikalavimo teisė į skolą būtų parduota trečiajam asmeniui (skolų išieškojimo įmonei), tuo tarpu pačiam kreditoriui administruojant ir (ar) išieškant skolą, tokia nuostata negaliojūtų. Atsižvelgiant į tai bei siekiant teisinio aiškumo ir vieningo nuostatos taikymo ir aiškinimo praktikoje, siūlytina atitinkamai tikslinti įstatymo projekto 19 straipsnio 4 dalies formuluotę.

Finansų viceministrė

Loreta Maskaliovienė

LIETUVOS BANKAS

Lietuvos Respublikos ekonomikos ir
inovacijų ministerijai
Gedimino pr. 38
LT-01104 Vilnius

Nr.
Į 2019-03-25 Nr. (39.2-42)-3-1135

DĖL VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTO

Lietuvos bankas pagal kompetenciją išnagrinėjo Lietuvos Respublikos skolų išieškojimo įmonių įstatymo projektą Nr. XIIIP-1741(2) ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos skolų išieškojimo įmonių įstatymo projekto Nr. XIIIP-1741(2)“ projektą (toliau – Vyriausybės nutarimo projektas) ir informuoja, kad papildomų pastabų ir pasiūlymų dėl Vyriausybės nutarimo projekto neturi.

Valdybos pirmininkas

Vitas Vasiliauskas

Justina Tarasevičienė, tel. (8 5) 268 0516, el. p. jtaraseviciene@lb.lt

VALSTYBINĖ DUOMENŲ APSAUGOS INSPEKCIJA

Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų
ministerijai
Siunčiama per TAIS

2019-04- Nr. 2R- (3.2.E)
Į 2019-03-25 Nr. (39.2-42)-3-1135

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTO DERINIMO

Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija, pagal kompetenciją išnagrinėjusi Jūsų pateiktą derinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos skolų išieškojimo įmonių įstatymo projekto Nr. XIIIIP-1741(2)“ projektą (toliau – Nutarimo projektas), kuriuo nutariama teikti pastabas ir pasiūlymus dėl Lietuvos Respublikos skolų išieškojimo įmonių įstatymo projekto (toliau – Įstatymo projektas), teikia šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Vadovaujantis 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/14/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (toliau – Reglamentas), asmens duomenys gali būti tvarkomi tik laikantis su asmens duomenų tvarkymu susijusių principų, įtvirtintų Reglamento 5 straipsnyje, ir *kai toks asmens duomenų tvarkymas gali būti pagrįstas bent viena teisėto asmens duomenų tvarkymo sąlyga, numatyta Reglamento 6 ir (ar) 9 straipsnyje*. Reglamento 4 straipsnio 2 punkte įtvirtinta, kad asmens duomenų tvarkymas apima bet kokią automatizuotomis arba neautomatizuotomis priemonėmis su asmens duomenimis ar asmens duomenų rinkiniais atliekamą operaciją ar operacijų seką, kaip „rinkimas, įrašymas, rūšiavimas, sisteminimas, saugojimas, adaptavimas ar keitimas, išgava, susipažinimas, naudojimas, atskleidimas persiunčiant, platinant ar kitu būdu sudarant galimybę jais naudotis, taip pat sugretinimas ar sujungimas su kitais duomenimis, apribojimas, ištrynimasis arba sunaikinimas“. Taigi, bet kokia asmens duomenų tvarkymo operacija, *įskaitant saugojimą*, turi būti pagrįsta bent viena asmens duomenų tvarkymo teisėtumo sąlyga, nustatyta Reglamente.

Įstatymo projekto 21 straipsnio a dalies 2 punktu nustatoma skolų išieškojimo įmonės teisė „saugoti skolininko asmens duomenis 10 (dešimt) metų po skolos padengimo remiantis *būtinu tvarkymo ir teisėto intereso pagrindu*“, nors Reglamento 6 straipsnyje, kuris taikytinas šiuo konkrečiu atveju, tokios asmens duomenų tvarkymo teisėtumo sąlygos kaip „būtinasis tvarkymas“ nėra. Atsižvelgiant į tai, siūlytina Įstatymo projekto 21 straipsnio a dalies 2 punkte išbraukti žodžius „remiantis būtinu tvarkymo ir teisėto intereso pagrindu“.

Papildomai siūlytina vertinti, ar šiame Įstatymo projekto 21 straipsnio a dalies 2 punkte nustatytas duomenų saugojimo terminas nepažeidžia Reglamento 5 straipsnio 1 dalies e punkte nustatyto duomenų saugojimo trukmės apribojimo principo. Taigi, siekiant teisinio aiškumo ir tikslumo, siūlytina Nutarimo projekte atkreipti dėmesį ir į tai.

2. Nutarimo projekto 6 punktu pateikiama pastaba, kad Įstatymo projekte *nėra nurodyta asmens duomenų teikimo*, vadovaujantis Lietuvos Respublikos skolų išieškojimo įmonių įstatymu, tvarka, o esama bendro pobūdžio formuluotė neatitinka Reglamento 5 straipsnyje įtvirtintų asmens duomenų tvarkymo principų. Pastebėtina, kad asmens duomenų apsaugos teisinis reguliavimas nenustato, kad asmens duomenų teikimo tvarka privalo būti nustatyta įstatymo lygmeniu, tokia tvarka gali būti nustatyta ir konkretų įstatymą įgyvendinančiuose teisės aktuose, todėl duomenų teikimo tvarkos nenustatymas Įstatymo projekte savaime nėra vertinamas kaip Įstatymo projekto trūkumas Reglamento kontekste.

Papildomai pastebėtina, kad skolų išieškojimo įmonių veikloje galima aiškiai nustatyti, kokie asmens duomenys gali būti reikalingi tiesioginėms funkcijoms atlikti, todėl siūlytina tikslinti Įstatymo

projekto 21 straipsnio a dalies 1 punkto dalį „<...> o taip pat kitą informaciją, kuri yra reikalinga, siekiant atlikti skolos išieškojimo ir su tuo susijusius veiksmus“, sukonkretinant asmens duomenų, kurių skolų išieškojimo įmonės gali prašyti iš valstybės registru, sąrašą.

3. Papildomai pastebėtina, kad Nutarimo projekto 6 punktu pateikiama pastaba, kad Įstatymo projekto 21, 23 ir 24 straipsniuose *nėra išskirtas asmens duomenų tvarkymo tikslas*, tačiau Įstatymo projekto 21, 23 ir 24 straipsniuose išskirti tokie duomenų tvarkymo tikslai kaip „<...> siekiant atlikti skolos išieškojimo ir su tuo susijusius veiksmus“ (Įstatymo projekto 21 straipsnio a dalies 1 punktas), „<...> priežiūrai atlikti“ (Įstatymo projekto 23 straipsnio a dalies 4 punktas), „<...> vykdydama šio straipsnio 1 dalyje numatytas funkcijas“ (Įstatymo projekto 23 straipsnio b dalis), „<...> reikalingą funkcijoms atlikti ir teisėms įgyvendinti“ (Įstatymo projekto 24 straipsnio 2 dalis“ ir kt. Manytina, kad nustatyti tikslai yra pakankami asmens duomenų teisėto tvarkymo kontekste, nes jie sudaro sąlygas priežiūros institucijai tvarkyti asmens duomenis tik jos įgaliojimų, nustatytų Įstatymo projektu, ribose, o skolų išieškojimo įmonėms – tik skolos išieškojimo ar susijusiems veiksmams atlikti, t. y. tik tiesioginėms funkcijoms įgyvendinti. Siūlytina atsisakyti Nutarimo projekto 6 punkto antrosios pastraipos žodžių „<...> nėra tiksliai ir aiškiai apibrėžtas duomenų tvarkymo (rinkimo) tikslas“.

4. Reglamento 5 straipsnio 1 dalies b punkte įtvirtinta, kad asmens duomenys turi būti renkami nustatytais, *aiškiai apibrėžtais bei teisėtais tikslais* ir toliau netvarkomi su tais tikslais nesuderinamu būdu (tikslų apribojimo principas), o 5 straipsnio 1 dalies c punkte – asmens duomenys turi būti adekvatūs, tinkami ir *tik tokie, kurių reikia siekiant tikslų, dėl kurių jie tvarkomi* (duomenų kiekio mažinimo principas). Atkreipiame Jūsų dėmesį į tai, kad Įstatymo projekto 13 straipsnio 2 dalies 4 ir 5 punktuose yra nustatyta Lietuvos kreditų valdymo įmonių rūmų (toliau – Rūmai) narių teisė naudotis Rūmų sukaupta informacija bei teisė gauti informaciją apie Rūmų veiklą, tačiau nėra sukonkretinta, kokią konkrečiai informaciją ir koku tikslu Rūmų nariai turi teisę gauti. Pastebėtina, kad tuo atveju, jei nurodytas reguliavimas apima naudojimąsi sukauptais asmens duomenimis arba susijusios informacijos gavimą, tuomet, vadovaujantis Reglamento 5 straipsniu, įstatyme turėtų būti įtvirtintas asmens duomenų tvarkymo tikslas (tikslai) bei asmens duomenų tvarkymo apimtis. Atsižvelgiant į tai, siūlytina Nutarimo projektu tikslinti Įstatymo projekto 13 straipsnio 2 dalies 4 ir 5 punktus.

5. Įstatymo projekto 19 straipsnio 2 dalies 9 punktu susiaurinama Reglamento 13, 14 straipsniuose nustatytos informacijos, kuri turi būti pateikiama duomenų subjektui, kiek tai susiję su jo asmens duomenų tvarkymu konkretaus duomenų valdytojo (duomenų tvarkytojo) veikloje, apimtis. Pastebėtina, kad duomenų subjektų teisių įgyvendinimo ribojimai gali būti nustatomi Reglamento 23 straipsnyje įtvirtintais atvejais. Siūlytina papildomai įvertinti, ar Įstatymo projekte nustatyti ribojimai nepažeidžia Reglamento 13, 14 ar 23 straipsnių.

Direktoriaus pavaduotoja

Danguolė Morkūnienė

VALSTYBINĖ VARTOTOJŲ TEISIŲ APSAUGOS TARNYBA

Biudžetinė įstaiga, Vilniaus g. 25, LT-01402 Vilnius, tel. (8 5) 262 6751, faks. (8 5) 279 1466, el. p. tarnyba@vvtat.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188770044.

Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų
ministerijai

2019-04-   Nr. 4E-
į 2019-03-25   Nr. 19-3706

El. p. kanc@eimin.lt

DĖL TEISĖS AKTO PROJEKTO DERINIMO

Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba per Lietuvos Respublikos Seimo teisės aktų informacinės sistemos (TAIS) Projektų registravimo posistemę gavo derinti teisės akto projektą Nr. 19-3706 „Nutarimas dėl Lietuvos Respublikos skolų išieškojimo įmonių įstatymo projekto“ (toliau – Nutarimo projektas).

Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 12 straipsnio 1 dalies 4 punktu, pagal kompetenciją įvertinusi pateiktą derinti teisės akto projektą pažymi, kad Nutarimo projektui pritaria. Taip pat, Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba pažymi, kad dabartinis Lietuvos Respublikos skolų išieškojimo įstatymo projektas Nr. XIII P-1741(2) (toliau – Įstatymo projektas) neužtikrina pakankamos vartotojų teisių apsaugos.

Siekiant užtikrinti aukštą vartotojų apsaugos lygį, siūlytina Įstatymo projekte išsamiau reglamentuoti skolų išieškojimo ne teismo tvarka veiklą, detalai nustatant skolų išieškojimo ne teisme procedūros reikalavimus, aiškiau bei išsamiau įtvirtinant kreditoriaus bei skolų išieškojimo įmonės pareigas, pavyzdžiui, teikti teisingą ir išsamią informaciją skolų išieškojimo ne teismo tvarka procese apie išieškomą skolą, išlaidas, kurių prašoma atlyginti ir pan., nustatant skolų išieškojimo ne teisme veiksmų maksimalią trukmę, galimus maksimalius išlaidų dydžius ir jiems taikomus ribojimus. Taip pat, siūlytina įtvirtinti vartotojo teisę per įstatyme nustatytą terminą pareikšti prieštaravimus dėl skolos buvimo, jos sumos ir mokėjimo termino, kreditoriaus pareigą išnagrinėti tokį vartotojo prašymą, draudimą vartotojo prieštaravimo pareiškimo laikotarpiu vykdyti skolų išieškojimo ne teisme veiksmus.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta aukščiau, siekiant teisinio aiškumo bei vartotojų teisių užtikrinimo, siūlytina Įstatymo projektą papildyti aukščiau išdėstytais pastebėjimais.

Pagarbiai

Direktorė

Neringa Ulbaitė

Irina Martinkevič, tel. (8 5) 205 54 29, el. p. irina.martinkevici@vvtat.lt
Vaiva Baliukonytė, tel. (8 315) 52 200, el. p. vaiva.baliukonyte@vvtat.lt

Lietuvos laisvosios rinkos instituto pastabos ir pasiūlymai dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo dėl Lietuvos Respublikos skolų išieškojimo įmonių įstatymo projekto ir Lietuvos Respublikos skolų išieškojimo įmonių įstatymo projekto Nr. XIIP-1741(2)

Lietuvos laisvosios rinkos institutas (toliau – LLRI) išnagrinėjo Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo dėl Lietuvos Respublikos skolų išieškojimo įmonių įstatymo projektą Reg. Nr. 19-3706 (toliau – Nutarimo projektas) ir Lietuvos Respublikos skolų išieškojimo įmonių įstatymo projekto Nr. XIIP-1741(2) (toliau – Įstatymo projektas).

Įstatymo projektu, be kita ko, siekiama reglamentuoti skolų išieškojimo įmonių veiklą. Ją siūloma licencijuoti, taip pat siūloma numatyti tam tikrus apribojimus, kurie prieštarauja sutarčių laisvės principui. Teikiame sekančias pastabas.

1. Skolų išieškojimo veiklą nėra tikslinga licencijuoti

LLRI pritaria Nutarimo projekto 1 ir 2 pastaboms ir nepitaria Įstatymo projektui dėl toliau teikiamų priežasčių.

Lietuvos ūkis, be kita ko, grindžiamas asmens ūkinės veiklos laisve ir iniciatyva. Ūkinės veiklos laisvė nėra absoliuti, asmuo ja naudojasi laikydamasis tam tikrų privalomų reikalavimų, apribojimų (Konstitucinio Teismo 2005 m. gegužės 13 d., 2006 m. gegužės 31 d., 2008 m. kovo 5 d., 2011 m. sausio 6 d. nutarimai). Taigi, Projektų kontekste reikalavimas gauti licenciją būtų laikomas ūkinės veiklos laisvės ribojimu. Ūkinės veiklos laisvės apribojimai yra galimi, jeigu, be kita ko, ribojimai yra būtini demokratinėje visuomenėje, siekiant apsaugoti kitų asmenų teises bei laisves ir Konstitucijoje įtvirtintas vertybes, taip pat konstituciškai svarbius tikslus (Konstitucinio Teismo 2004 m. sausio 26 d., 2005 m. gegužės 13 d., 2010 m. vasario 26 d., 2011 m. birželio 21 d. nutarimai). Ekonominė laisvė turėtų būti laikoma ūkinės veiklos reguliavimo pagrindu, o valstybės intervencija į ūkinės veiklos sritį turėtų būti laikoma išimtimi ir vykti tik tuomet, kai tai yra būtina¹.

Pažymėtina, kad bendrame Lietuvos Respublikos teisinio reguliavimo kontekste nėra tikslinga skolų išieškojimo veiklą licencijuoti. Pagal Įstatymo projektą, licencijavimo poreikis neatitinka Paslaugų įstatymo 4 straipsnio 1 dalyje numatytų principų: būtinumo (reikalavimai privalo būti pateisinami svarbiais visuomenės interesais) ir proporcingumo (reikalavimai privalo būti proporcingi ir tinkami siekiamam tikslui įgyvendinti ir neriboti teisės teikti paslaugas ar paslaugų teikimo veiklos vykdymo daugiau, negu to reikia atitinkamam tikslui pasiekti).

Skolų išieškojimo veikla nekelia tokios rizikos visuomenės interesų apsaugai, kad Projektais siūlomos priemonės būtų būtinos ir proporcingos. Licencijavimo reikalavimas

¹ Žr., pvz., LASTAUSKIENĖ, G. *Ūkinės veiklos laisvė ir krizė: lietuvis viešosios valdžios veiksmų įvertinimas*. Teisė, 2015, pp. 110-131.

viršytų tai, kas yra būtina siekiant vykdyti numatytą veiklą, o Įstatymo reguliavimai ribotų ūkio subjektų teises ir laisves daugiau, nei to reikia veiklos licencijavimu siekiamam tikslui pasiekti. Įstatymo projekto tikslą užtikrinti skolų išieškojimo veiklos nuoseklumą būtų įmanoma pasiekti mažiau ribojančiomis priemonėmis, todėl licencijų reikalavimas yra neproporcingas. Be to, licencijavimo tvarką yra būtina pagrįsti, nes nustačius ją būtų ribojama kitų Europos Sąjungos valstybių narių teisė laisvai teikti paslaugas Lietuvoje. Šiuo požiūriu pritariame Nutarimo projekte pateiktoms pastaboms.

2. Įstatymo nuostatos dėl netesybų dydžio riboja sutarčių sudarymo laisvės principus

Nutarimo projekte nėra keliamas netesybų nustatymo Įstatymo projektu klausimas.

Įstatymo projektu siūloma nustatyti, kad netesybos negali būti didesnės kaip 0,05 procento, jeigu skolininkas pavėluotų įvykdyti įsipareigojimus. Tai neatitinka esminio sutarčių laisvės principo, pagal kurį sutarties šalys gali sutarti dėl netesybos sumos, kuri geriausiai atitiktų šalių interesus. Pagal Civilinį kodeksą netesybos yra prievolių įvykdymo užtikrinimo priemonė, dėl kurios susitaria pačios šalys (žr., be kita ko, CK 6.70-6.75 str.).

Šalių susitarimu nustatytų netesybų tikslas yra kompensuoti kreditoriaus galimus praradimus, neįvykdžius ar netinkamai įvykdžius sutartinius arba ikisutartinius įsipareigojimus. Sutartinės netesybos apibrėžia šalių atsakomybės ribas už prievolės neįvykdymą sutarties sudarymo momentu ir suteikia teisę į jas, konstatavus prievolės neįvykdymo faktą. Sutartyje nustatydamos netesybų dydį, šalys gali susitarti dėl netesybų ir konkretizuoti sutartinės civilinės atsakomybės ir prievolės įvykdymo užtikrinimo ypatumus (2007 m. spalio 12 d. LAT nutartis c.b. Nr. 3K-7-304/2007).

Todėl susitarimas tarp šalių dėl netesybų dydžio yra vienas pagrindinių sutarčių laisvės principą sudarančių elementų, o įsisteijus Projektams sutarčių laisvės principas būtų pažeidžiamas.

Be to, jeigu vienai iš sutarties šalių kyla klausimas, ar netesybos (dėl kurių dydžio jis sutarė su kreditorium) nėra pernelyg didelės, jis gali kreiptis į teismą prašydamas netesybas sumažinti (jeigu nustatoma, kad jos pernelyg didelės). Tačiau pagal teismų praktiką nėra vieno netesybų dydžio kuris būtų laikomas "ribiniu", o kuris dydis jau laikomas tinkamu – tai sprendžiama kiekvienu atveju atskirai nagrinėdami konkrečias bylas ir atsižvelgiant į konkrečios bylos aplinkybes (šalių sutartinių santykių pobūdį, ar nebuvo susitarimo taikyti išimtinės arba alternatyvias netesybas, prievolės vertę, prievolės pažeidimo aplinkybes, kreditoriaus patirtų nuostolių dydį ir kt.), remiantis CK 1.5 straipsnyje įtvirtintais teisingumo, sąžiningumo, protingumo principais bei siekiant nepažeisti sutarties šalių interesų pusiausvyros (žr., pvz., 2007 m. kovo 5 d. LAT nutartis c.b. Nr. 3K-3-85/2007 ir kt.).

**EUROPOS TEISĖS DEPARTAMENTAS
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJOS**

Biudžetinė įstaiga, Vilniaus g. 23-7A, LT-01402 Vilnius, tel. 8 706 63 687, faks. 8 706 63 679,
el. p. etd@etd.lt. Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188600362

Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų
ministerijai

2019-03-   Nr.
į 2019-03-25   Nr. (39.2-42)-3-1135

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS
RESPUBLIKOS SKOLŲ IŠIEŠKOJIMO ĮMONIŲ ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIII-
1741(2)“ PROJEKTO (19-3706) DERINIMO**

Išnagrinėję Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos
skolų išieškojimo įmonių įstatymo projekto Nr. XIII-1741(2)“ projektą (19-3706), pažymime, kad
pagal kompetenciją šiam projektui neturime pastabų ar pasiūlymų.

Direktoriaus pavaduotojas,
atliekantis direktoriaus funkcijas

Karolis Dieninis

LIETUVOS KREDITŲ VALDYMO ĮMONIŲ ASOCIACIJA

Į. k. 300041555, Žalgirio g. 90, B korpusas, Vilnius

Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijai

Kopijos siunčiamos:

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai

Lietuvos Respublikos finansų ministerijai

NUOMONĖ

Dėl 2019-03-25 nutarimo projekto

Dėl Lietuvos Respublikos skolų išieškojimo įmonių įstatymo projekto Nr. XIII P-1741(2)

Dokumento Nr. SD19/009

2019 m. balandžio 1 d., Vilnius

Lietuvos kreditų valdymo įmonių asociacija, kuri atstovauja 10 didžiausių šalies kreditų valdymo įmonių, susipažino su 2019-03-25 Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijos (toliau - Ministerija) nutarimo dėl Lietuvos Respublikos skolų išieškojimo įmonių įstatymo projekto Nr. XIII P-1741(2) (toliau - Įstatymo projektas) projektu (toliau - Nutarimo projektas) ir teikia nuomonę dėl Nutarimo projekto.

Dėl Ministerijos teikiamų siūlymų

Nutarimo projektu Ministerija:

- Siūlo nelicencijuoti skolų išieškojimo veiklos (Nutarimo projekto 1-2 punktai);
- Kelia klausimą dėl civilinės atsakomybės draudimo sumos ir pagrindinių draudimo sąlygų įtvirtinimo Įstatyme (Nutarimo projekto 3 punktas);
- Kelia klausimą dėl būtinybės skolų išieškojimo įmonėms teikti informaciją apie skolininką (*Nutarimo projekto 3 punktas*);
- Siūlo nenumatyti konkrečios priežiūros institucijos paliekant tai spręsti Vyriausybei (*Nutarimo projekto 7 punktas*);
- Siūlo atsisakyti nuostatų dėl skolų išieškojimo įmonių veiklos priežiūros funkcijų suteikimo Lietuvos kreditų valdymo įmonių rūmams (*Nutarimo projekto 8 punktas*).

Lietuvos kreditų valdymo įmonių asociacija linkusi nesutikti su šiais Nutarimo projektu teikiamais siūlymais dėl žemiau dėstomų priežasčių.

Skolų išieškojimo veiklos licencijavimas (Nutarimo projekto 1-2 punktai). Lietuvos kreditų valdymo įmonių asociacija siūlo atsižvelgti ir įvertinti tai, kad skolų išieškojimo veiklos licencijavimo klausimas šiuo metu yra svarstomas ir Europos Sąjungos lygiu. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje dėl kredito administratorių, kredito pirkėjų ir užstato realizavimo COM/2018/0135 final - 2018/063 (COD) numatoma, kad kredito administratorių (asmenų, kurie kreditoriaus vardu atlieka skolų administravimo veiksmus) veikla bus licencijuojama. Direktyva šiuo metu yra derinimo stadijoje Europos Komisijoje. Įgyvendinant minėtą direktyvą, skolų išieškojimo veiklos licencijavimo klausimas neabejotinai bus keliamas ir Lietuvoje, todėl siūlytina įvertinti šios direktyvos nuostatas ir ją keliamus reikalavimus dar prieš priimant Lietuvos Respublikos skolų išieškojimo įmonių įstatymą.

Civilinės atsakomybės draudimas (Nutarimo projekto 3 punktas). Lietuvos kreditų valdymo įmonių asociacija palaiko Įstatymo projekto autorių siūlymą numatyti skolų išieškojimo įmonių verslo civilinės atsakomybės draudimą nenurodant konkrečios draudimo sumos ir sąlygų. Šiuo metu Lietuvoje veikia daug skolų išieškojimo įmonių, jų dydis ir valdomų skolų portfeliai labai skiriasi, pvz. įmonės, kurioje dirba vienas darbuotojas, skolų portfelis galimai sudaro 10 000 Eur, kai tuo tarp kitos įmonės, kurioje dirba 40 darbuotojų, skolų portfelis gali sudaryti ir 10 000 000 Eur. Atsižvelgiant į skirtingą skolų išieškojimo įmonių dydį ir valdomų skolų apimtį, numatyti vieną visoms įmonėms draudimo sumą būtų neteisinga, kadangi mažoms įmonėms ši suma gali tapti finansiškai nepakeliama ir atvirkščiai, didelėms įmonėms nebūtų reikšminga. Manytina, kad draudimo suma ir pagrindinės draudimo sąlygos turėtų būti numatytos ne Įstatyme, o poįstatyminiame akte. Tuo tarpu, siekiant užtikrinti prevencinį poveikį skolų išieškojimo įmonėms, draudimo suma turėtų būti diferencijuojama pagal skolų išieškojimo įmonių dydį bei valdomo skolų portfelio dydį.

Informacijos skolų išieškojimo įmonėms teikimas (Nutarimo projekto 3 punktas). Lietuvos kreditų valdymo įmonių asociacija palaiko Įstatymo projekto autorių siūlymą Įstatyme numatyti skolų išieškojimo įmonių teisę iš valstybinių institucijų gauti informaciją, kuri yra reikalinga, siekiant atlikti skolos išieškojimo ir su tuo susijusius veiksmus (Įstatymo projekto 21 straipsnio 1 dalis). Teisė gauti šią informaciją grindžiama siekiu įvertinti skolininko mokumą ir sudaryti maksimaliai palankias sąlygas skolai padengti. Didelė dalis skolų Lietuvoje išieškoma ikiteisminio išieškojimo stadijoje, su skolininkais sudarant susitarimus dėl skolos dengimo tvarkos. Siekiant sudaryti skolininkui maksimaliai palankų susitarimą ir užtikrinti skolininkų interesų apsaugą, būtina objektyviai įvertinti jo mokumą bei galimybes laikytis susitarimo. Atitinkamai, skolų išieškojimo įmonės turi gauti objektyvią informaciją apie skolininko gaunamas pajamas, turimą turtą bei įsipareigojimus.

Priežiūros institucija (Nutarimo projekto 7 punktas). Lietuvos kreditų valdymo įmonių asociacija palaiko Įstatymo projekto autorių siūlymą, kad skolų išieškojimo įmonių priežiūros institucija turėtų būti įvardinta Įstatyme ir ja turėtų būti Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija. Būtent Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija yra atsakinga už Lietuvos Respublikos ūkio politiką ir ūkio subjektų, kas yra skolų išieškojimo įmonės, priežiūrą. Ministerija taip pat yra verslo priežiūros veiklos gerinimo Lietuvoje koordinatore. Atsižvelgiant į tai, manytina, kad skolų išieškojimo įmonių, kurios yra privatūs ūkio subjektai, priežiūra yra Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijos kompetencijos ribose ir būtent ši ministerija turėtų būti skolų išieškojimo įmonių priežiūros institucija.

Lietuvos kreditų valdymo įmonių rūmai (Nutarimo projekto 8 punktas). Lietuvos kreditų valdymo įmonių asociacija palaiko Įstatymo projekto autorių siūlymą ir nesutiktų su Ministerijos pozicija, kuria siūloma atsisakyti Įstatymo projekto nuostatų, kuriomis Lietuvos kreditų valdymo įmonių rūmams suteikiamos skolų išieškojimo įmonių veiklos priežiūros funkcijos. Siekiant užtikrinti nepriekaištingą skolų išieškojimo veiklos mechanizmą, o taip pat tinkamą skolų išieškojimo įmonių veiklos priežiūrą, būtina numatyti realiai veikiantį šių įmonių veiklos priežiūros ir koordinavimo aparatą. Įvedus skolų išieškojimo įmonių savivaldos mechanizmą, būtų maksimaliai koordinuojama šių įmonių veikla, nustatytos profesinės veiklos etikos taisyklės ir priežiūra, kaip šių taisyklių bei skolų išieškojimo įmonių Įstatymo reikalavimų yra laikomasi. Šias funkcijas efektyviausiai įgyvendintų asociacija, kurios nariai be kita ko, įnašais išlaikytų savivaldos mechanizmą ir tokiu būdu būtų taupomos valstybės lėšos. Reikia paminėti tai, kad savivaldos mechanizmas yra pasirinktas bei sėkmingai taikomas ir kitose srityse, pvz. draudimo brokerių savivalda, antstolių savivalda, notarų savivalda.

Dėl kitų Lietuvos Respublikos skolų išieškojimo įmonių įstatymo projekto Nr. XIII P-1741(2) nuostatų

Nutarimo projekte nekalbama, tačiau Lietuvos kreditų valdymo įmonių asociacijos nuomone, svarbu atkreipti dėmesį į skolininkams taikomų netesybų ribojimą bei išieškojimo išlaidų atlyginimą.

Netesybų ribojimas. Atkreiptinas dėmesys į Įmonių įstatymo projekto 19 straipsnio 4 dalį, kuria numatomas skolininkams taikomų netesybų ribojimas, kai skola yra perduota skolų išieškojimo įmonei išieškoti ar šiai įmonei parduodama. Įstatymo projektas numato, kad tokiu atveju skolininkui taikomos netesybos negali būti didesnės kaip 0,05 procento pradelstos sumokėti sumos už kiekvieną pradelstą dieną ir negali būti skaičiuojamos už ilgesnį kaip 180 dienų laikotarpį. Jokios kitos netesybos ir mokesčiai už skolinių įsipareigojimų nevykdymą skolininkui negali būti taikomi.

Lietuvos kreditų valdymo įmonių asociacija laikosi nuomonės, jog toks reglamentavimas yra iš esmės ydingas, kadangi nepagrįstai apriboja sąžiningų kreditorių, tame tarpe ir juridinių asmenų, teisę gauti sutartimi numatytas netesybas ir vėlavimo palūkanas, kurios yra sutarties šalių laisvės principo išraiška. Netesybų ribojimas, yra iš esmės neteisingas ir negali būti taikomas, nes:

Pirma, tokiu reglamentavimu nepagrįstai apribojamos naujojo kreditoriaus teisės. Šis ribojimas prieštarauja cesijos sutarties esmei ir Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.101 str. 2 d. Pažymėtina tai, kad pagal formuojamą vieningą Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktiką „Perleidus reikalavimą pasikeičia kreditorius prievolėje, o pati prievolė išlieka nepakitusi“ tai yra „**esminis cesijos požymis atskleidžiamas reikalavimo perleidimo instituto normose <...> reikalavimo įgijėjui perleina ne tik pagrindinę prievolę, bet ir prievolės įvykdymui užtikrinti nustatytos bei kitos papildomos teisės**“.¹

Antra, pareiga atlyginti kitos sutarties šalies nuostolius, sumokėti netesybas (baudą, delspinigius), atsiradusius dėl netinkamo sutarties vykdymo, imperatyviai įtvirtinta Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.256 str. 2 d. Koks netesybų dydis yra teisingas ir protingas, sprendžiama kiekvienu individualiu atveju, vertinant sutarties šalis, jų prievolių pobūdį ir kt. Kita vertus, teismai, vertindami sutarties šalių sulytą netesybų dydį, manydami, kad nustatytas neprotingai didelės netesybos, turi diskreciją šį dydį sumažinti (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.258 str. 3 d.). Tokią praktiką formuoja ir Lietuvos teismai aiškindami, kad „**skolininkas, pažeidęs piniginę prievolę, tol, kol neatlygina kreditoriui jo patirtų nuostolių, naudojasi kreditoriaus lėšomis, todėl privalo už termino prievolei įvykdyti praleidimą mokėti sutarčių ar įstatymo nustatytas palūkanas, kurios yra laikomos minimaliais kreditoriaus nuostoliais (CK 6.37, 6.210, 6.261 straipsniai). Šios palūkanos tampa skolininko vykdytinios prievolės dalimi ir turi būti sumokamos visais atvejais, kai vėluojama sumokėti, t. y. jos atlieka kreditoriaus nuostolių kompensavimo funkciją**“.²

Trečia, dažnu atveju, sutarties šalys yra juridiniai asmenys, kuriems taikomas Lietuvos Respublikos mokėjimų, atliekamų pagal komercines sutartis, vėlavimo prevencijos įstatymo normos, iš anksto numatančios pavėluoto mokėjimo palūkanų normos dydį bei galimybę taikyti konkretaus dydžio baudą (2 str. 5 d., 7 str.). Todėl nėra jokio pagrindo numatyti vieną netesybų dydį visiems sutartiniais santykiams, kurie savo prigimtimi gali labai skirtis.

¹ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. gruodžio 18 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-672/2013.

² 2012 m. spalio 25 d. Netesybas ir palūkanas reglamentuojančių teisės normų taikymo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikoje apžvalga Nr. AC-37-1.

Ketvirta, ignoruojamas šalių laisvės principas, leidžiantis šalims laisvai susitarti ir sutarties pažeidimo atveju iš anksto numatyti minimalius nuostolius bei jų dydį (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.156 str.).

Penkta, projektu visos reikalavimo teisės nepagrįstai sutapatinamos tik su vartojimo kredito santykiais. Tuo tarpu skolų išieškojimo veikloje vartojimo kreditai sudaro labai mažą dalį reikalavimo teisių. Maža to, Lietuvos Respublikos vartojimo kredito įstatyme ir Lietuvos Respublikos su nekilnojamuoju turtu susijusio kredito įstatyme jau yra įtvirtintos nuostatos, kad pavėluoto įmokų mokėjimo atvejais kredito gavėjui taikomos netesybos negali būti didesnės kaip 0,05 procento pradelstos sumokėti sumos už kiekvieną pradelstą mokėti dieną. Taigi, vartotojų interesai jau yra saugomi specialių įstatymų, todėl šio įstatymo norma vertintina kaip perteklinė.

Šešta, numatytas 180 dienų terminas nepagrįstai apriboja sąžiningų kreditorių teises, ši įstatymo norma prieštarauja Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 1.125 str. 5 d. bei 2012 m. spalio 25 d. Netesybas ir palūkanas reglamentuojančių teisės normų taikymo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikos apžvalgoje Nr. AC-37-1 suformuotai pozicijai, kurioje aiškiai nurodoma, kad „kreditoriaus visada turi teisę į palūkanas kaip kompensaciją, jeigu skolininkas ne laiku įvykdo savo prievolę – finansinį įsipareigojimą“, „kreditoriaus teisė reikalauti palūkanų išlieka iki visiško prievolės įvykdymo (CK 6.37 straipsnio 2 dalis)“.

Septinta, sudaromos sąlygos skolininkams piktnaudžiauti ir nedengti skolų, kadangi skolos išieškojimą perdavus skolų išieškojimo įmonei, skolininkai (kurie yra ir juridiniai asmenys) turės mokėti ženkliai mažesnes netesybas nei numatyta pagrindinėje sutartyje.

Aštunta, reglamentavimas panaikins ikiteisminio išieškojimo paslaugą Lietuvoje, kadangi kreditoriai, kurie turi galimybę gauti visas sutartyje numatytas netesybas, nesikreips į skolų išieškojimo įmones ir patys kreipsis į teismus. Prisiteisę visą skolą iš karto kreditoriai ją perduos vykdymui, atitinkamai, skolininkai turės mokėti antstoliams už priverstinį skolos išieškojimą. Tuo tarpu ikiteisminiu būdu yra išieškoma didžioji dalis skolų Lietuvoje, skolininkams papildomi mokesčiai nėra taikomi, jiems sudaromos sąlygos skolą išsimokėti dalimis pagal jų finansines galimybes. Atsižvelgiant į tai, neturėtų būti sudaromos sąlygos skolininkų interesus saugančios ikiteisminio skolų išieškojimo veiklos išnykimui.

Išieškojimo išlaidos. Rengėjai įstatymo projekte nenumato, tačiau Lietuvos kreditų valdymo įmonių asociacija siūlo į įstatymą įtraukti nuostatą, leidžiančią skolų išieškojimo įmonėms iš skolininko reikalauti atlyginti skolos išieškojimo išlaidas. Skolos išieškojimo išlaidų dydį, apskaičiavimo ir apmokėjimo tvarką turėtų nustatyti priežiūros institucija. Toks reglamentavimas yra reikalingas, kadangi:

- Išieškojimo išlaidų įtvirtinimas suteiktų teisinį aiškumą bei apibrėžtumą, užkirstų kelią skolų išieškojimo įmonių, taikančių skirtingus mokesčius skolininkams, piktnaudžiavimui;
- Skolų išieškojimo įmonėms draudžiant iš skolininko reikalauti išieškojimo išlaidų atlyginimo, nukentės kreditoriai, tame tarpe ir valstybės įmonės (viešųjų pirkimų atveju), kadangi kils skolų išieškojimo paslaugų kainos, už kurias turės sumokėti patys kreditoriai. Atitinkamai, kils kreditorių teikiamų paslaugų (komunalinių, telekomunikacijų ir kt.) kainos, kurias turės mokėti vartotojai;
- Išlaidų atlyginimą reglamentuoja Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.57 str. numatantis, kad „su prievolės įvykdymu susijusias išlaidas turi apmokėti skolininkas, jeigu įstatymai ar sutartis nenumato ko kita“, o taip pat Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.249 str. 4 d. 3 p., numatanti, kad „be tiesioginių nuostolių ir negautų pajamų, į nuostolius įskaičiuojamos protingos išlaidos, susijusios su nuostolių išieškojimu ne teismo tvarka“;

- Galimybė gauti išieškojimo išlaidas o, taip pat jų dydžiai numatyti ne vienoje Europos valstybėje ir tai laikoma gerąja praktika (Vokietijoje, Nyderlanduose, Latvijoje, Jungtinėje Karalystėje, Danijoje).

Lietuvos kreditų valdymo įmonių asociacija atkreipia dėmesį ir į tai, kad tokios pat pozicijos dėl Įstatymo projekte numatytų netesybų ribojimo ir išieškojimo išlaidų laikosi ir kiti kreditorius atstovaujantys asmenys (FINTECH Lietuva asociacijai „INFOBALT“, Finansinių paslaugų įmonių asociacija FINCO ir kt.), Įstatymo leidėjui pateikę konkrečius pasiūlymus dėl Lietuvos Respublikos skolų išieškojimo įmonių Įstatymo projekto Nr. XIII P-1741(2) keitimo.

Teisėtų lūkesčių užtikrinimas. Jeigu būtų nuspręsta neatsižvelgti į Lietuvos kreditų valdymo įmonių asociacijos siūlymus dėl netesybų ribojimo, būtina įvertinti siūlomą reglamentavimą ir užtikrinti teisėtų lūkesčių principo įgyvendinimą. Įstatyme neturėtų būti nuostatų, kuriomis iš esmės būtų bloginamos sąlygos vykdyti skolų išieškojimo veiklą, pvz. dėl prieš Įstatymo įsigaliojimą įsigytų reikalavimo teisių įgyvendinimo. Atsižvelgiant į tai, siūloma į Įstatymo projektą įtraukti nuostatą, kad Įstatymas netaikomas iki jo įsigaliojimo įgytų reikalavimo teisių įgyvendinimui.

Jei būtų reikalinga patikslinti nagrinėjamus klausimus, maloniai prašome kreiptis telefonu 8 601 92542 arba elektroniniu paštu marius@lkvia.lt.

Lietuvos kreditų valdymo įmonių asociacijos direktorius

Marius Šlepetis

